

SØNDERJYSKE
ÅRBØGER
1996

Udgivet af
HISTORISK SAMFUND
FOR SØNDERJYLLAND

ved
LARS N. HENNINGSEN

Omslagsbilleder:

Forsiden:

Hertug Hans den Yngres våbenskjold i Dronning Dorotheas kapel på Sønderborg slot.

Bagsiden:

Kong Christian III's våbenskjold – det danske rigsvåben – i kapellet på Sønderborg slot. Spillet mellem kongemagt og hertug om kirkehøjheden over Als og Ærø belyses af Karsten Hermansen i artiklen s. 65-110.

Fotos: Hans Arne Madsen.

Indhold

Artikler:

<i>Fr. Rudbeck</i> : Dansk Berlinerdreng i grænselandet	side	5
<i>Karsten Hermansen</i> : Enkedronning Dorotheas og hertug Hans den Yngres kamp for kirkehøjheden over Als og Ærø 1566-1622	-	65
<i>Lars N. Henningsen</i> : »Til sognefoged Asmus Fromm i Soedk«. Breve fra fru C. C. Christiansen i Flensborg 1846-57	-	111
<i>Michael Klos</i> : Krisen på hjemmefronten 1914-1918 – med Flensborg som eksempel	-	147
<i>Orla Christiansen</i> : Æ Walachai – husvildebarakker i Aabenraa 1922-1953	-	169
<i>Nina Jacobsen</i> : Tysk nazistisk ungdomsarbejde i Nordslesvig 1933-1945. Deutsche Jungenschaft Nordschleswig og Deutsche Mädchenschaft Nordschleswig	-	195
<i>Thomas Toftegård Knudsen</i> : Skjult i reolen. Peter Marcussens papirer fra besættelsestiden genfundet på Fyn	-	223
<i>Jørgen Kühl</i> : Sydslesvig i dag	-	235

Anmeldelser

Chr. Adamsen og Vivi Jensen (red.): Danske præsters indberetninger til Oldsagskommissionen af 1807 (ved <i>Lars N. Henningsen</i>)	-	251
W. Asmus m.fl.: Atlas zur Verkehrsgeschichte Schleswig-Holsteins im 19. Jahrhundert (ved <i>Hans Schultz Hansen</i>)	-	252
Christian Becker: Beata Justorum Translatio. Juristen in schleswig-holsteinischen Leichenpredigten (ved <i>Lars N. Henningsen</i>)	-	253
Henrik Becker-Christensen (red.): Grænsen i 75 år 1920-1995 (ved <i>Niels H. Kragh-Nielsen</i>)	-	254
Henrik Becker-Christensen (red.): Sønderjyllands amt 1970-1995 (ved <i>H. E. Sørensen</i>)	-	256
Ruth Hemstad: Historie og nasjonal identitet (ved <i>René Rasmussen</i>)	-	258

Lars N. Henningsen: Kirke og folk i grænselandet (ved <i>Günter Weitling</i>)	-	259
Lars N. Henningsen og Niels H. Kragh-Nielsen (red.): Sønderjyder siden Genforeningen. Erindringer (ved <i>Leif Ingvorsen</i>)	-	262
Hospital und Kloster zum Heiligen Geist (ved <i>Lone Anker Jakobsen</i>)	-	264
Leif Ingvorsen: Det lyder som et eventyr (ved <i>Niels H. Kragh-Nielsen</i>)	-	265
Harald Jørgensen: Fra Christiansborg til Amalienborg (ved <i>Lars N. Henningsen</i>)	-	266
Henrik Skov Kristensen og Inge Adriansen: Als og Sundeved 1940-45 (ved <i>Niels Wium Olesen</i>)	-	268
Martin Schwartz Lausten: Christian 2. mellem paven og Luther (ved <i>H. V. Gregersen</i>)	-	270
Bent Jul Nielsen og Magda Nyberg: Ordbog over den danske dialekt i Angel (ved <i>Marie Bjerrum</i>)	-	272
René Rasmussen: Flensborg Avis 1869-1906 (ved <i>Bjørn Svensson</i>)	-	275
Thomas Steensen m.fl.: Geschichte Nordfrieslands (ved <i>Lars N. Henningsen</i>)	-	282
Hans Kargaard Thomsen (udg.): C. F. Wegeners dagbøger 1851-1864 (ved <i>Johann Runge</i>)	-	285
Urkundenbuch des Bistums Lübeck bd. 3-4 (ved <i>Bjørn Poulsen</i>)	-	286
Broder Schwensen/Inge Adriansen: Fra det tyske nederlag til Slesvigs deling 1918-1920 – EN REPLIK (ved <i>Broder Schwensen</i>)	-	288
Forfatterliste	-	290
Noter og nyt		
Arkiver, museer og forskningsinstitutioner	-	291
Fra den lokalhistoriske arbejdsmark	-	315
Årsskrifter og periodica 1995	-	347
Regnskab for Historisk Samfund for Sønderjylland	-	353
Historisk Samfund for Sønderjyllands styrelse og amtsstyrelser	-	355